

Asia: VN/23566/2021

Lausuntopyyntö mielenterveys- ja päihdepalveluja koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Taustatiedot

Onko vastaaja:

Sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä tai yhteistoiminta-alue

Mihin hyvinvointialueeseen vastaaja kuuluu (mikäli vastaaja on kunta tai kuntayhtymä tai hyvinvointialue):

Pohjois-Savo

Vastaajatahon virallinen nimi:

Pohjois-savon sairaanhoitopiiri, KYS

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot:

Juha Haatainen, puh 044 717 8442, e - mail juha.haatainen@kuh.fi

Viranomaisille: mahdollisen lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä:

KYSin erikosalojen lastenpsykiatria, nuorisopsykiatria ja psykiatria sekä sosiaalityö vastauspaneeli 24.5.2022.

1 Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiset palvelut

1.1 Onko sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisiä palveluita koskevan pykälän (sosiaalihuoltolain 2 a §, terveydenhuoltolain 8 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Kohtaa tulee tarkentaa, liian paljon jää viranhaltijan harkintaan.

2 Sosiaalihuollon palvelut

2.1 Onko yhteisösosiaalityötä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Yhteisösosiaalityön säännös on hyvä uusi kuvaus. Voidaan integroida osaksi muita palveluja.

2.2 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (sosiaalihuoltolaki 7 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.3 Onko päihdetyön palveluna annettavan päiväkeskustoiminnan ja tilapäisen majoituksen pykälän (sosiaalihuoltolaki 24 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Hyvä säännös. Sosiaalihuollon kynnyksetön toiminta ja monialainen palvelu parantaa asiakkaan perusokeuksien toteutumista. Positiivinen vaikutus ilmeisesti myös turvallisuusviraniomaisten toimintaan.

2.4 Ovatko sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon yhteistyötä koskevaan pykälään (sosiaalihuoltolain 29 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

kokonaistilanteiden koordinoinnin ja johtovastuun määrittely tärkeää.

2.5 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykososiaalisen tuen pykälän (sosiaalihuoltolaki 29 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Tarkennettaisiin "sosiaalihuollon laillistetun ammattihenkilön antamaa kiireellistä sosiaalityötä ja sosiaaliohjausta sekä läsnä olevaa emotionaalista ja tiedollista tukea voidaan toteuttaa myös suoraan terveydenhuollon yksikössä terveystieteiden ammattilaisen toimesta. Terveystieteiden yksikössä jo nyt sosiaalityöntekijät antavat jo nyt psykososiaalista tukea äkillisissä traumaattisissa tapahtumissa. Sosiaalihuollon ammattihenkilön tekemä akuutti palvelutarvearvio voisi olla myös terveydenhuollon yksikössä toimivan laillistetun sosiaalihuollon ammattilaisen arvio. Lakiin tulisi kirjata asiakkaan oikeus arvioon / tukeen terveydenhuollossa.

2.6 Onko päihde- ja riippuvuustyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihuoltolaki 33 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Hyvä, että työnjakoa psykososiaalisen tuen osalta selkiytetään.

2.7 Onko mielenterveystyön toteuttamisen pykälän (sosiaalihoitolaki 33 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Hyvää yhteensovittamisen edellyttäminen. Kannatetaan säännöllisiä vuosittaisia tapaamisia. Terveystuon sosiaalityön arvio olisi jo alku sosiaalipalveluun.

2.8 Ovatko omatyöntekijän pykälään (sosiaalihoitolaki 42 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Muutos tarkentaa lapsen oikeutta tulla kuulluksi. Viranhaltijuus jäsentää asiaa.

2.9 Onko sosiaalihoitolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

2.10 Puuttuuko sosiaalihoitolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Kyllä

Perutelut kyllä vastaukselle:

Asiakkaalla on oltava oikeus laillistetun sosiaalityöntekijän palveluun, sosiaalisen toimintakyvyn arvio tulisi olla mahdollista käynnistyä terveydenhuollossa. Terveystuon sosiaalityön esiintuonti ja roolin selkeytys terveydenhuollossa tärkeää.

SHL 14§ ään pyydetään lisäämään hyvinvointialueen sosiaalipalveluksi terveydenhuollon toimintayksikössä järjestettävä sosiaalityö.

Ennaltaehkäisyn ja ehkäisevän työn selkeämpi määrittely.

Päätösvallan määrittely suhteessa lapseen eri tahojen toiminnassa: vanhempi, huoltovastuussa oleva, sijaishuollon henkilöstö, terveydenhuolto - nyt variaatiota ja tuottaa ristiriitaitilanteita tai oikeuttamatonta toimintaa. Esim kuka päättää lapsen oikeudesta välttämättömään sairaushoitoon.

3 Terveystuon palvelut

3.1 Onko mielenterveyden edistämistä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 20 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.2 Onko mielenterveyspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 27 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Ohjauksesta ja neuvonnasta säädetään sekä sosiaalihuoltolaissa että terveydenhuoltolaissa; miten eroavat? Kannattaako neuvontaa erottaa hoidon kokonaisuudesta? Miten yhteensovittaminen varmistetaan.

Terveydenhuollon sosiaalityö on tärkeä osa siirtymävaiheen suunnittelua, tiedonvaihtoa ja onnistumista; täten laissa tulisi olla asiakkaan oikeus sosiaalityön ammattilaisen tukeen terveydenhuollossa ja tietojen siirtoon.

3.3 Onko päihde- ja riippuvuuspalveluja koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Huomioitaneen alaikäisen päihdepalvelun turvaaminen ja toteutus.

3.4 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa opioidilääkkeillä koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 28 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

-

Perustele tarvittaessa kantasi:

Alaikäsitien päihderiippuvuuksien hoito; ei ole aina psykiatrista vaan puhtaasti aineriippuvuutta.

3.5 Onko kiireellistä hoitoa koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 §) ehdotettu lisäys tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.6 Ovatko terveydenhuollon ja sosiaalipäivystyksen yhteistyötä koskevaan pykälään (terveydenhuoltolaki 50 a §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.7 Onko äkillisissä järkyttävissä tilanteissa annettavan psykologisen tuen pykälän (terveydenhuoltolaki 50 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Hyvä muutos sikäli kun yhteensovittamisen idea toteutuu eikä tapahdu yksilön/perheen siirtelyä sosiaalitoimi / terveydenhuolto välillä melko samanlaisen palvelun saamisessa.

3.8 Onko sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymää hoitoa huumausainerikoksissa koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 b §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.9 Onko työnhajausta koskevan pykälän (terveydenhuoltolaki 78 c §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.10 Onko terveydenhuoltolakiin ehdotettu sääntely mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta riittävä ja tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

3.11 Puuttuuko terveydenhuoltolakiin ehdotetusta sääntelystä jotain keskeistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta?

Kyllä

Perustelut kyllä vastaukselle:

Opiskelu- ja kouluterveydenhuollon välinen epäsuhta suhteessa sairauden hoitoon. Kouluterveydenhuolto apinottuu ennaltaehkäisevään terveydenhuoltoon eikä sisällä hoitoa toisin kuin opiskeluterveydenhuoltolaki. Oppivelvollisuuden ikäraja on nousunut, osa opiskelijoista saa sairauden hoitoonsa terveysdenhuollon palveluja opiskelupaikasta riippuen. Nuorempien koululaiseten osalta sairauden hoito kuuluu terveyskeskukselle. Lievien ja keskivaikeiden mt-häiriöiden hoitomuutuminen kouluterveydenhuoltoon helpottaisi ja jäsentäisi näiden häiriöiden hoitoa. Esim NePSY valmennusta saa toteuttaa opettaja mutta koulupsykologilta usein rajattu pois.

Selviämisasemine järjestely: vaade toteuttaa, perusmaali toteutukselle.

4 Mielenterveyslaki

4.1 Ovatko ohjausta ja valvontaa koskevaan pykälään (mielenterveyslaki 2 §) ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.2 Onko tahdosta riippumattoman hoidon järjestämistä koskevan pykälän (mielenterveyslaki 3 §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

4.3 Onko opioidiriippuvaisten vieroitus- ja korvaushoitoa koskevan pykälän (mielenterveyslaki 6 a §) sisältö tarkoituksenmukainen?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

5 Päihdehuoltolaki

5.1 Onko mielestänne perusteltua, että mahdollisuus määrätä tahdosta riippumattomaan hoitoon väkivaltaperusteella poistettaisiin?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

6 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

6.1 Ovatko Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 18 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

7 Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista

7.1 Ovatko ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista annetun lain 2 §:ään ehdotetut muutokset perusteltu?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

8 Laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä

8.1 Ovatko Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä annetun lain 1 §:ään ehdotetut muutokset perusteltu?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

9 Huumausainelaki

9.1 Ovatko huumausainelain 4 §:n 2 momenttiin ehdotetut muutokset perusteltu?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

10 Laki Vankiterveydenhuollon yksiköistä

10.1 Onko Vankiterveydenhuollon yksiköistä annettuun lakiin ehdotettu uusi 16 a § perusteltu?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

11 Siviilipalveluslaki

11.1 Ovatko siviilipalveluslain 93 §:ään ehdotetut muutokset perusteltu?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

12 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

12.1 Ovatko henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 35 §:ään ehdotetut muutokset perusteltuja?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

13 Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista

13.1 Ovatko sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin ehdotetut muutokset tarkoituksenmukaisia?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14 Vaikutusten arviointia, toimeenpanoa ja aikataulua koskevat kysymykset

14.1 Ovatko arviot esityksen kustannusvaikutuksista mielestänne realistiset?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Sairaalahoidosta avohoitoon siirtymisestä tulisi soveltaa yksilöllistä palvelutarvetta eikä katekoria määrää tai aikaraja kriteerietä, oikea-aikaisuus/tarpeenmukainen olisi parempi; riittävän tiivis. Kaikille samat tiiviit jatkohoidon järjestelyt sitovat helposti turhaan työaikaa ja aiheutta turhaa kulua tuottajalle ja käyttäjälle.

laissa velvoittavia hyviä periaatteita kuvaamaan, toteuttamana ja seuraamaan toimia.

14.2 Ovatko arviot lapsivaikutuksista mielestänne realistiset?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

Sijaishuollossa olevien lasten asioiden päätösvallan ongelmat, eri valtuutuksia vaikka samaa lasta autetaan, päätösvallan epäselvyys estää lapsen hyvän toteumaa.

14.3 Ovatko arviot muista vaikutuksista mielestänne realistiset?

Kyllä

Perustele tarvittaessa kantasi:

-

14.4 Kommentit koskien ehdotusta lakimuutosten voimaantuloajasta 1.1.2023 ja muutosten toimeenpanoa?:

Lakiehdotukset laajoja, lain voimaan tulo edellyttää toimintojen mukaustusta ja ammattilaiseten perehdyttämistä. Työyksikköjen ohjeistuksien tarkentamista.

1.1.2023 on aivan liian lähellä panna laki valevoittavana voimaan, voidaan antaa ja jos EK ehtii päättää mutta voimaan tulon siirtymäaika 6 - 12 kk esitetään.

15 Asetusluonnokset

15.1 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi mielenterveysasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

15.2 Kommentit koskien ehdotusta valtioneuvoston asetukseksi päihdehuoltoasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta?

15.3 Kommentit koskien ehdotusta sosiaali- ja terveysministeriön asetukseksi hyväksyttävästä hoidosta huumausainerikoksissa?

-----

16 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen

16.1 Mahdolliset muut kommentit liittyen hallituksen esitysluonnokseen:

Haatainen Juha
PSSHP, Kuopion yliopistollinen sairaala - Mielenterveys ja hyvinvointi
palvelukeskus